Kankaanpään Vihreän valtuustoryhmän valtuustoaloite - Vatajankosken kalatiesitoumuksen selvittäminen

KHALL 07.09.2026 § 280

Valmistelija

Anna Vanhahonko

Kankaanpään kaupunginvaltuuston kokouksessa 31.8.2026 on tehty seuraavanlainen valtuustoaloite:

”Valtuustoaloite 31.8.2026

Vatajankosken kalatiesitoumuksen selvittäminen

Kaupunkikonserniin kuuluva Vatajankoski Oy sai vuonna 2023 vesiluvat purkaa Vatajankosken ja Jyllinkosken vesivoimalaitokset. Jyllinkosken pato purettiin kesällä 2024. Vatajankosken vesivoimalaitos sen sijaan myytiin Locus Hydro Oy:lle, ja kaupasta sovittiin 1.7.2024. Tiedotteen mukaan ostaja on ilmoittanut rakentavansa padolle kalatien, ja kalatiesitoumus oli myyjälle tärkeä osa kauppaa. Tämän tarkemmin sitoumuksesta ei kuitenkaan ole julkisuudessa kerrottu.

Kaupasta on kulunut yli kaksi vuotta, eikä kalatien lupahakemuksesta, suunnitelmasta tai aikataulusta ole kuulunut mitään. Pato on kuitenkin Karvianjoen pääuoman merkittävin jäljellä oleva vaelluseste, ja joen erittäin uhanalainen raakkukanta on riippuvainen taimenesta. Niin kauan kuin nousuyhteys puuttuu, myös Jyllinkosken purun hyöty jää osin toteutumatta.

Kaupunki ei ole sopimuksen osapuoli, mutta kaupunginhallitus vastaa konserniohjeen mukaisesti Vatajankoski Oy:n omistajaohjauksesta. Esitämme siksi, että kaupunginhallitus selvittää omistajaohjauksen keinoin ja raportoi valtuustolle mahdollisimman pian liikesalaisuudet huomioiden, mitä kauppasopimuksessa on sovittu kalatiestä ja sen mahdollisesta määräajasta, missä vaiheessa hanke on ja miten Vatajankoski Oy seuraa sitoumuksen toteutumista. Lisäksi esitämme, että kaupunki selvittää yhdessä Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen, Karvianjoen kalatalousalueen ja NOUSU-ohjelman kanssa, miten vaellusyhteyden avaamista voidaan edistää ja rahoittaa.

Kankaanpäässä 31.8.2026
Kankaanpään Vihreä valtuustoryhmä”

Yritysvaikutukset

Vähäiset yritysvaikutukset

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mika Hatanpää

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää lähettää aloitteen kaupunginjohtajalle valmisteltavaksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano Kaupunginjohtaja

Lisätietoja antaa Hallinto- ja henkilöstöjohtaja Anna Vanhahonko, 044 577 2213

KHALL 26.10.2026 § 327

Valmistelija Mika Hatanpää

Aloitteessa esitetään, että kaupunginhallitus selvittää omistajaohjauksen keinoin ja raportoi valtuustolle liikesalaisuudet huomioiden, mitä Vatajankosken vesivoimalaitoksen kauppasopimuksessa on sovittu kalatiestä ja sen mahdollisesta määräajasta, missä vaiheessa hanke on ja miten Vatajankoski Oy seuraa sitoumuksen toteutumista. Lisäksi aloitteessa esitetään, että kaupunki selvittää yhdessä Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen, Karvianjoen kalatalousalueen ja NOUSU-ohjelman kanssa vaellusyhteyden avaamisen edistämis- ja rahoitusmahdollisuuksia.

Aloitteen valmistelemiseksi kaupunginjohtaja on pyytänyt selvitykset Vatajankoski Oy toimitusjohtaja Pekka Passilta ja Vatajankosken Sähkön kuntayhtymän toimitusjohtaja Jussi Poussalta. Kankaanpään kaupungin osuus kuntayhtymästä on noin 70 prosenttia, ja kuntayhtymä omistaa noin 54 prosenttia Vatajankoski Oy osakkeista.Vatajankoski Oy:stä Kankaanpään kaupunki omistaa 18,8 %.

Vatajankosken Sähkön kuntayhtymän antama selvitys

Toimitusjohtaja Jussi Poussan mukaan kuntayhtymä myi Vatajankosken ja Jyllin maa-alueet Vatajankoski Oy:lle, jotta vesivoimalaitosten käytöstä poistaminen voitiin toteuttaa hallinnollisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Voimalaitokset olivat jo ennestään Vatajankoski Oy:n omaisuutta.

Maa-alueiden luovutuksen yhteydessä lähtökohtana oli molempien voimalaitosten poistaminen käytöstä. Tämän vuoksi kalateiden rakentaminen ei ollut tuolloin harkinnan kohteena. Kuntayhtymän selvitys koskee maa-alueiden luovutuksen taustaa; Vatajankosken voimalaitoksen myöhempää myyntiä Locus Hydro Oy:lle on selvitetty Vatajankoski Oy:n vastauksessa.

Vatajankoski Oy:n antama selvitys

Toimitusjohtaja Pekka Passin mukaan Vatajankosken vesivoimalaitoksen ja siihen liittyvien tonttien kauppakirja on allekirjoitettu Vatajankoski Oy:n ja Locus Hydro Oy:n välillä toukokuun lopussa 2024. Kaupan täytäntöönpano tapahtui 1.7.2024.

Selvityksen mukaan kauppakirjassa ei ole sovittu ostajan velvollisuudesta rakentaa kalatie eikä kalatien rakentamiselle ole siten asetettu kauppakirjassa määräaikaa.

Vatajankoski Oy:n toimittaman, vapaasti suomennetun sopimuskohtaa koskevan kuvauksen mukaan ostaja on ollut tietoinen siitä, etteivät ympäristöluvat sisällä kalataloudellisia korvausvelvoitteita ja että ympäristölainsäädännön muutokset voivat tulevaisuudessa edellyttää lupien muuttamista ja ostajalta merkittäviä investointeja. Sopimuksessa on

varauduttu siihen, että toiminnan jatkaminen saattaa tulevaisuudessa edellyttää kalateiden rakentamista ostajan kustannuksella. Kuvauksen mukaan myyjä ei vastaa kaupan täytäntöönpanon jälkeen mahdollisesti vaadittavien kalateiden tai muiden kalataloudellisten korvaustoimenpiteiden kustannuksista.

Vatajankoski Oy perustelee kaupan ehtoja yhtiön johdon velvollisuudella edistää huolellisesti toimien yhtiön etua. Yhtiön arvion mukaan lupaehtoja tiukempien vaatimusten asettaminen olisi alentanut kauppahintaa eikä olisi ollut yhtiön ja sen kaikkien omistajien edun mukaista.

Vatajankoski Oy:n mukaan ostajan edustaja on kuitenkin kaupanteon yhteydessä useaan kertaan suullisesti ilmoittanut ostajayhtiön rakentavan kalatien hakiessaan päivitettyä ympäristölupaa. Ostaja on yhtiön mukaan laatinut myös alustavia suunnitelmia kalatien rakentamisesta.

Vatajankoski Oy ilmoittaa, ettei sillä ole asiassa toimivaltaa eikä se ole osapuolena ympäristölupiin tai kalateihin liittyvässä päätöksenteossa.

Mahdollisia rahoituskanavia ovat Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen kautta haettava NOUSU-rahoitus. Tukikelpoisuus, rahoituksen saatavuus ja ehdot on selvitettävä hankekohtaisesti.

Kalataloudellisten kunnostushankkeiden avustus on pääsääntöisesti enintään 50 % hyväksyttävistä kustannuksista, jolloin omarahoitusta tai muuta hyväksyttävää rahoitusta tarvitaan vähintään 50 %. Eurooopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) kunnostusseteli pieniin yleishyödyllisiin kunnostuksiin on enintään 80 % hyväksyttävistä kustannuksista ja enintään 10 000 euroa, joten muun rahoituksen osuus on vähintään 20 %.

Mahdollisen kalatiehankkeen edistämisen, suunnittelun, lupamenettelyjen ja rahoituksen järjestämisen tulee tapahtua voimalaitoksen nykyisen omistajan Locus Hydro Oy:n johdolla. Kaupunki ei omista voimalaitosta eikä ole sen kauppasopimuksen osapuoli. Kaupungin ei siten ole tarkoituksenmukaista ottaa hanketta hoidettavakseen tai ryhtyä rahoituksen hakijaksi. Kaupungin rooli rajautuu valtuustoaloitteen käsittelyyn ja sitä varten tarvittavien tilannetietojen hankkimiseen.

Locus Hydro Oy on tavannut kaupungin edustajia. Tapaamisessa yhtiö on kertonut suunnitelmistaan kalatien rakentamiseksi sekä rakennusten korjaamiseksi.

Yritysvaikutukset

Selvityksen tiedoksi merkitsemisellä ei arvioida olevan välittömiä merkittäviä yritysvaikutuksia.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mika Hatanpää

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee aloitteesta annetun selvityksen tiedoksi ja esittää, että kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteesta annetun selvityksen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano Kaupunginvaltuusto

Lisätietoja antaa Kaupunginjohtaja Mika Hatanpää, 044 577 2210

KVALT 16.11.2026
3143/11.00.00/2026

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteesta annetun selvityksen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös
